

Noam Chomsky: Eliterna utkämpar ett brutalt klasskrig – hela tiden

[Intervju ur [Jacobin magazine](#), 10 juni 2021. Intervjuare Ana Kasparian och Nando Vila. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

(Jacobins redaktionella kommentar: 1967 dök Noam Chomsky fram som ledande kritiker av Vietnamkriget med en artikel i *New York Review of Books* som kritiserade det amerikanska utrikespolitiska etablissemangets elfenbenstorn.¹ Medan många akademiker rationaliserade folkmordet, försvarade Chomsky en enkel princip: "I de intellektuellas ansvar ingår att tala sanning och att avslöja lögner."

Chomsky är en banbrytande lingvist, och har gjort mer för att leva upp till denna levnadsregel än nästan alla samtida intellektuella. Hans politiska skrifter har blottlagt nyliberalismens fasor, de oändliga krigens orättvisor och ledande medias propaganda, vilket förärade honom en plats på Richard Nixons "lista av fiender" och i CIA:s övervakningslistor. 92 år gammal är Chomsky fortfarande en viktig röst i de antikapitalistiska rörelser som hans teorier har hjälpt till att inspirera.

Ana Kasparian och Nando Vila intervjuade tidigare i år Chomsky för *Jacobins* YouTube-kanal Weekends. Under samtalet påminner Chomsky oss om att historien är en process av ständig kamp, och att den arbetarpolitik som behövs för att säkerställa allmän sjukvård, klimaträttvisa och kärnvapenedrustning finns därute – om vi är beredda att kämpa för den.)

AK: Låt oss börja med en stor fråga – varför säger den amerikanska kongressen hela tiden till det amerikanska folket att den inte kommer att genomföra en politik som har ett överväldigande allmänt stöd?

NC: Tja, ett ställe att leta på är alltid: "Var finns pengarna? Vilka finansierar kongressen?" Det finns faktiskt en mycket bra, noggrann studie av detta av en ledande forskare som sysslar med frågor om finansiering och politik, Thomas Ferguson. Han och hans kollegor gjorde en studie där de undersökte en enkel fråga: "Vilket långsiktigt samband finns det mellan kampanjbidrag och valbarhet till kongressen?" Sambandet är nästan en rak linje. Det är en sorts samband som man sällan får inom socialvetenskaperna: högre bidrag, högre valbarhet.

Och vi vet ju faktiskt alla vad som händer när en kongressrepresentant blir vald. Första dagen på sitt ämbetsrum börjar de ringa telefonsamtal till möjliga donatorer till nästa val. Samtidigt kliver horder av företagslobbyister in på deras kontor. Deras personal är ofta ungdomar, som blir helt överväldigade av de resurser, rikedomar och den makt som lobbyisterna som väller in har. Ur det kommer lagstiftning som representanterna senare skriver under – kanske till och med tittar på ibland, när de

1 På svenska, [De intellektuellas ansvar](#), på marxistarkiv.se – öa.

kan slita sig från telefonsamtalen med donatorerna. Vilken sorts system tror ni uppstår ur det?

En studie nyligen visade att för omkring 90% av befolkningen finns det nästan inget samband mellan deras inkomster och de beslut som deras representanter tar – det vill säga att de har i grund och botten inte någon representation. Det utvidgar tidigare arbeten av Martin Gilens, Benjamin Page och andra som hittade ganska liknande resultat, och den allmänna bilden är klar: arbetarklassen och större delen av medelklassen är i grund och botten utan representation.

Representanternas beslut återspeglar en ytterst koncentrerad mängd kampanjmedel och andra ekonomiska påtryckningsmedel. Jag menar, om man är kongressrepresentant och endera dagen ska lämna kongressen, vart tar man vägen? Blir man lastbilschaufför? Sekreterare? Man vet vart man tar vägen och vet vilka orsakerna är. Om man röstar rätt har man en behaglig framtid framför sig.

Det finns massor av knep för att bevisa att en stor majoritet av befolkningen inte har någon representation, och dessutom rånas – rånas *massivt*. Det ultraspektakulära RAND Corporation gjorde för några månader sedan en studie av det de kallar ”överföring av rikedomar” från arbetarklassen och medelklassen – eller rättare sagt rånet av allmänheten – sedan det nyliberala angreppet inleddes omkring 1980. De beräknar att den mängd rikedomar som har flyttats från de lägsta 90 procenten av inkomstskalan till toppen är 47 biljoner dollar.

Det är ingen liten förändring, och det är en enorm underskattning. När Reagan öppnade kranarna för företagens plundringar blev många knep tillgängliga: till exempel skatteparadis och skalföretag, som dessförinnan var olagliga när finansdepartementet upprätthöll lagen. Hur mycket pengar stals på detta sätt? Det är till största delen hemligt, men det finns en del rimliga uppskattningar. En studie från IMF [Internationella valutafonden] publicerades nyligen, och den beräknade att det i grova drag rörde sig om 35 biljoner dollar – bara från skatteparadis – under 40 år.

Fortsätt att plussa på denna stöld. Det är inte småpengar och det påverkar folks liv. Folk är arga, och de har goda skäl att vara arga: det är perfekt för en demagog – av Trumps sort – som i ena handen håller en banderoll där det står ”Jag älskar er, jag ska rädda er”, och med den andra hugger er i ryggen för att betala till de rika och mäktiga.

NV: Efter Bernie, vart ska vänsteranhängare rikta sin energi för att ta itu med de enorma problem som du just skisserade?

NC: Det första vi ska komma ihåg är att Sanders’ kampanj var en anmärkningsvärd framgång. På några år har Sanders och andra som arbetar jämte honom lyckats flytta de frågor som står i centrum för uppmärksamheten väldigt långt åt den progressiva sidan. Det är mycket viktigt. De gjorde det utan bidrag, utan stöd från företagen, utan stöd från media – media blev mildt vänliga mot Sanders efter att han hade förlorat nomineringen, inte före. Innan var det lite som det som hände med [Jeremy] Corbyn i Storbritannien: mäktiga krafter var fast beslutna att stoppa allt till vänster om den allra mildaste socialdemokrati.

Om vi tittar tillbaka på Sanderskampanjens framgångar, tror jag att ett svar på din fråga är ”ge inte upp”. Kom ihåg att det gjordes ett fruktansvärt misstag när Obama valdes: nämligen att en stor del av vänstern trodde på honom. Obama hade ett enormt stort folkligt stöd, speciellt från unga – många unga aktivister och organisatörer arbetade för att få honom vald. Vad hände efter valet? Han sa till dem: ”Åk hem”. Och tyvärr gjorde de det. Inom två år hade Obama fullständigt förrått sina väljare,

och det visade sig i valet 2010.

Det är inte så att högern vann arbetarrösterna, utan demokraterna förlorade dem – av goda skäl. 2010 stödde inte ens fackföreningsväljare demokraternas kandidat, de såg vad Obama hade gjort. Nå, vi får inte göra samma misstag igen, förvisso inte med Biden. Enligt min åsikt är Biden ett svagt kort, han kan pressas. Det finns ganska många bra personer i Bidens regering, speciellt bland de ekonomiska rådgivarna, och de kan pressas.

Ta klimatförändringarna. Det finns ingen viktigare fråga. Om vi inte tar itu med miljökatastrofen snart så är allt annat osäkert, det kommer inte att finnas något att tala om. Efter en hel del tryck mot Biden-Harris' kampanj från Sunriserörelsen och andra pressades deras program åt det progressiva hållet. Inte långt nog – men ändå är deras program det bästa som någonsin har skapats.

Men demokraternas ledning började skära i det. Under hela augusti dök Biden-Harris' program upp om man googlade på demokratiska partiets klimatprogram. Sista gången jag såg det var 22 augusti. När jag tittade nästa gång några dagar senare fanns det inte där. Det man istället fick var ”hur du ska donera till demokraternas ledning”. Jag kan bara spekulera över vad som hände, men jag tror att det pågår en strid. Och den kan fortsätta om vänstern inte gör om Obamamisstaget, och tror på de som har makten och deras vackra ord.

Samma sak gäller företagssektorn, som är rädd. De är oroliga över det de kallar ”risker att skada ryktet”, vilket betyder ”bönderna är på väg med sina högafflar”. I hela företagsvärlden – i Davos och vid företagens rundabordssamtal – diskuteras hur ”vi måste erkänna för allmänheten att vi har gjort fel saker. Vi har inte varit tillräckligt uppmärksamma mot andelsägarna, arbetskraften och samhället, men nu inser vi våra misstag. Nu blir vi det som på 1950-talet kallades ’männliga företag’, som verkligen ärhängivna det gemensamma bästa.” Så nu har vi en massa ”männliga företag” som vädjar till allmänheten med sin stora mänsklighet och ibland vidtar åtgärder som att dra tillbaka finansieringen av fossilbränsleföretag. Det går att pressa dem.

Jag gillar inte systemet, ni gillar inte systemet, men det existerar och vi måste verka i det. Vi kan inte säga, ”jag vill inte ha det. Låt oss ha ett annat system som inte finns.” Vi kan bara bygga ett nytt system genom påtryckningar inifrån och utifrån.

Så det finns till exempel ingen anledning att inte skapa ett alternativt politiskt och socialt ramverk genom att bilda ett nytt parti eller arbetarägda företag och kooperativ. Poängen är att det finns en hel rad alternativ för oss – och vi måste sträva efter allihop.

AK: Jag håller med om att Bernie Sanders verkligen var otroligt framgångsrik med att väcka folk så att många fler tänkte på politik i klasstermer. Han utlöste också en hel del ilska, eftersom folk blir ursinniga när de inser hur mycket systemet är fixat mot den vanlige amerikanen. Jag tror att folk blir otroligt otåliga med vårt bristande inflytande över våra lagstiftare.

NC: Tja, det bristande inflytande sträcker sig ungefär 250 år bakåt i tiden i USA. Så vi kan börja med konstitutionen, som uttryckligen grundade sig på principen att förhindra demokrati. Det var inget hemligt med det. Den främsta akademiska studien av konstitutionsmötet, av juridikprofessorn Michael Klarman på Harvard, heter *Framers' Coup* [Grundarnas kupp], och handlar om grundarnas kupp mot demokratin.

Grundarnas tema uttrycktes väldigt bra av John Jay, som var Högsta domstolens första överdomare:

”de som äger landet borde styra det”. Det är vad vi ser idag: de som äger landet har lyckats styra det.

Det har inte varit någon konstant process, det har förekommit mycket motstånd och flera segrar har vunnits. Under min barndom, till exempel, på 1930-talet, förekom viktiga segrar, i huvudsak ledda av den organiserade arbetarrörelsen (CIO-organiserade stridbara strejker, stridbara arbetaraktioner), en ganska sympatisk regering och all möjlig sorts politisk aktivism.

USA gick i riktning mot en återhållsam socialdemokrati – vi kan än idag glädja oss åt en del av fördelarna av det, även om en hel del har naggats i kanten. Andra perioder av den amerikanska historien såg liknande ut. I slutet av 1800-talet samlade Knights of Labor [Arbetarnas riddare] – en populistisk rörelse som inte har något med det som idag kallas ”populism” att göra – och radikala lantbrukare en stor rörelse som slutligen krossades av statens och företagets styrkor, men efterlämnade en del rester.

Det är i grund och botten en klasskamp som pågår under hela historien, och vi befinner oss nu i ett speciellt skede av den. Vi fortsätter kämpa, vi uppnår förbättringar, det sker en viss tillbakagång, och vi fortsätter. Slaveriet avskaffades efter hundra års kamp, och sedan återkom det i annan form – resterna finns fortfarande kvar. Men det saknas inte alls segrar. Saker och ting är bättre än vad de en gång var tack vare ständig kamp.

I själva verket är det här landet mycket bättre än vad det var för sextio år sedan, huvudsakligen på grund av aktivismen på 1960-talet. Minns bara hur landet var på 1960-talet. Lagen förbjöd statligt finansierade bostäder till afroamerikaner, inte för att de liberala senatorerna ville det, utan därför att det inte gick att få något förbi sydstatsdemokraternas strypgrepp om politiken. Det fanns lagar mot analsex under det seklet. En hel del saker har förändrats.

Det är inte lätt, men om man säger, ”ja, men vi har inte kommit vi ville, jag tänker lägga av”, så garanterar man bara att det värsta kommer att hända. Det är en ständig kamp. Ta till exempel Tony Mazzocchi – en av den moderna fackföreningsrörelsens hjältar, ledare för Olje-, kemi- och kärnkraftsarbetarnas [internationella] fackförening, en av landets första verkliga miljökämpar. Hans väljare i frontlinjen dödades av nedsmutsning, miljöförstöring och så vidare. Det var i början av 1970-talet, långt innan miljörörelsen uppstod. Hans fackförening arbetade för att ta itu med miljökrisen och försökte på 1990-talet bilda ett arbetarparti. Det kunde ha fungerat, men gjorde inte det.

Det nyliberala angreppet – till att börja med Reagan, och vidare med Clinton, Obama – var utformat för att krossa fackföreningsrörelsen. Reagans kampanj inleddes med en attack mot fackföreningarna. Thatcher gjorde exakt samma sak i England. Personerna bakom det nyliberala angreppet förstod vad de gjorde: man måste ta bort arbetande människors förmåga att försvara sig.

Clinton utvidgade det. Hans nyliberala globaliseringspolitik var utformad för att skydda investeringarna och krossa arbetarna, och den lyckades. Det liknade 1930-talet. På 1920-talet hade fackföreningarna praktiskt taget krossats. I början av 1900-talet fanns det en framgångsrik stridbar arbetarrörelse, men efter Woodrow Wilsons skrämselfpropaganda mot de röda krossades den nästan helt. På 1920-talet fanns det nästan ingenting, men på 1930-talet kom den stormande tillbaka – det var det som ledde till New Deal-politiken, den milda socialdemokrati som vi fortfarande drar fördel av.

Vi kan bygga upp oss igen. Det börjar faktiskt hända på mycket intressanta sätt. Fackföreningarna

hade blivit så krossade av den nyliberala politiken att det knappast ägde rum några strejker. Arbetarna var rädda för att strejka, de skulle bara krossas. Strejker började uppträda igen i röda [republikanska] stater bland icke fackligt organiserade arbetare. Lärare i West Virginia och Arizona fick ett enormt folkligt stöd.

När lärarna inledde strejken i norra Arizona fanns det affischer på många gräsmattor som sa: ”Stöd lärarna!” Och lärarna krävde inte bara högre löner – som de definitivt förtjänar – utan också förbättringar av utbildningssystemet som har drabbats av den nyliberala epidemin. Privatisering, indragen finansiering, reglering, att utbilda för standardiserade prov – allt detta var båda partier med på. Republikanerna är mer extrema, så Betsy DeVos hängav sig nästan öppet åt att krossa hela systemet. Men Obamas politik var inte mycket bättre.

Här har vi lärarstrejken med ett stort folkligt stöd. Det har också varit sjuksköterskestrejker, strejker inom tjänstebranschen, en stor strejk på GM, och mer sådant kan ske. Krossandet av fackföreningarna har varit en viktig faktor för att skapa en enorm ojämlikhet. En del ledande ekonomer som Lawrence Summers har dragit slutsatsen att det är den viktigaste faktorn bakom extrem ojämlikhet – att bara ta ifrån arbetarnas förmåga att försvara sig själva. Det är förvisso en viktig orsak till att alternativa partier som Mazzocchis skulle kunna återkomma.

Trycket på demokraterna att gå åt vänster – som det som [Alexandria] Ocasio-Cortez’ grupp och andra gör – kan få effekt, men det måste ha en hel del folkliga aktioner bakom sig. Om trupperna återvänder hem kommer partiet att gå till höger. Det finns en oförsonlig kraft: företagarklasserna är marxister, och de utkämpar ett brutalt klasskrig – hela tiden. De slutar aldrig. Om resten av befolkningen lämnar kampen så vet man vad som kommer att hända. Vi har i själva verket sett 40 år av det.

NV: Jag vill fråga om den klasskampen, eftersom exempelvis [Thomas] Piketty har påpekat att partiernas klassammansättning har förändrats på ett ganska slående sätt i alla västdemokratier. Hur förklarar du fenomenet där traditionella vänsterpartier, som här i USA – men också i Europa – alltmer blir partier för de utbildade eliterna, och arbetarklasserna stängs ute?

NC: Tja, låt oss börja med USA. I slutet av 1970-talet – framlidne [Jimmy] Carters år – sa demokraterna egentligen till arbetarklassen: ”Vi är inte intresserade av er.” Den sista gnistan av arbetarvänlig aktivitet i Demokratiska partiet var Humphrey-Hawkins’ Lag om full sysselsättning 1978. Carter lade inte in veto mot den, men vattnade ur den så att den blev tandlös. Från och med då övergav demokraterna i grund och botten arbetarklassen, fränsett en och annan gest här och där.

När Clinton kom drevs NAFTA i hemlighet igenom mot arbetarrörelsens invändningar. Den informerades inte förrän i sista minuten vilka ramarna var: överenskommelser om investerarnas rättigheter. Labor Advisory Committee lade verkligen fram ett alternativt program för NAFTA, som sa: ”Här är ett mycket bättre sätt att göra det. Presidentens version kommer att leda till en ekonomi med låg tillväxt, låga löner. Här är ett sätt att göra det med en ekonomi med hög tillväxt, höga löner.”

Händelsevis var deras program nästan samma program som kongressens eget forskningsinstitut, Office of Technology Assessment, program. Ingen lyssnade på dem, administrationen brydde sig inte om dem. De ville ha *sin* version av NAFTA, som i grund och botten var en överenskommelse om investerarnas rättigheter som satte arbetande människor mot varandra utan några rättigheter.

Det visade sig, att med Clintons NAFTA kunde företag knäcka försök till organisering i mycket hög utsträckning – omkring 50% av dem knäcktes helt enkelt med hot om att flytta företaget till Mexiko. Hoten var inte verkliga, men räckte för att knäcka organiseringsförsöket. Det råkar vara olagligt, men när man har en kriminell stat kan man utföra olagliga handlingar. Det finns en utmärkt studie av Kate Bronfenbrenner, en arbetarekonom vid Cornell, som upptäckte det jag just beskrev – att omkring 50% av försöken till organisering knäcktes olagligt, bara genom att hota att flytta fabriken. Det är bara ett exempel.

2008 röstade arbetare på Obama. 2010 gjorde de inte det – arbetarna hade sett vad hans löften betydde. Det var mitt under den enorma finanskrisen som orsakades av husmarknadens sammanbrott. Kongressen under [George W] Bush hade i själva verket just antagit lagstiftningen TARP [Troubled Asset Relief Program – räddningsprogram för drabbade tillgångar] för att göra något åt det.

Lagstiftningen har två delar. Den ena var att rädda de som hade orsakat krisen: bankerna som hade givit upphov till krisen med rovgiriga utlåningsmetoder och andra oärliga halvkriminella handlingar. Den andra delen av lagstiftningen var att hjälpa offren: folk som förlorade sina hem genom utmätning, som förlorade sina jobb.

Alla som känner till den amerikanska historien och politiken kunde förutspå vilken halva av lagstiftningen som president Obama skulle genomföra. Inom två år hade arbetarklassen – till och med den fackföreningsanslutna arbetarklassen – sagt: ”Det här partiet arbetar inte för oss. Det är vår fiende.”

Vart kan man vända sig? Till de grabbar som hävdar att de kommer att återuppliva det traditionella Amerika och skaffa dig jobb. De kommer givetvis inte att göra det, men de hävdar åtminstone att de ska det. Titta på Trumps väljare. De har studerats noga. En hel del av dem säger: ”Ja, vi vet att han är en idiot, han kommer inte att göra något. Men han säger åtminstone att han gillar oss.”

Han ställer sig upp och säger: ”Jag är med er. Jag vill göra det bra för er. Jag fungerar som ni.” Som George W Bush – ni kanske kommer ihåg att han åkte till sin farm i Texas varje veckoslut och lät filma sig när han røjde buskar i 38 graders värme för att visa att han var en vanlig karl. Efter att han lämnade ämbetet tror jag inte att någonsin åkte tillbaka dit.

De mest noggranna studierna av Trumps väljare som jag har sett gjordes av Anthony DiMaggio, en vänsterinriktad samhällsvetenskapsman. Han gjorde en analys nyligen av vad vi än så länge vet om Trumps väljare 2020, och det ser återigen ut som om den viktigaste väljarbasen för Trump, fränsett evangelister och vit makt-personer, egentligen är småborgare med inkomster mellan 100.000 och 200.000 dollar. Det är inte arbetare – det är småföretagare, försäkringsförsäljare, och så vidare. Det verkar vara den viktigaste basen, och det verkar vara den enda del som har vuxit på något betydande sätt sedan 2016.

En hel del arbetare tänker, ”Tja, Trump säger i alla fall trevliga saker till oss. Demokraterna gör ingenting.” Ta t ex södra Texas: det har gjorts flera studier om varför södra Texas, som inte hade röstat på republikaner på hundra år – sedan [Warren] Harding – gick över till Trump. Det är mexikansk-amerikanska samhällen. Hur kommer det sig att de bröt med hundra års röstande på demokraterna? För det första gjorde inte demokraterna ens den minsta organisatoriska ansträngning: ”De är latinamerikaner. De röstar på oss.” Folk gillar inte sånt.

Men det finns ett mer skrämmande skäl. Det här är oljeproducerande områden. Det enda de hörde var: "Biden vill ta bort våra jobb eftersom en massa rika intellektuella liberaler påstår att det är klimatkrig." Om demokraterna brydde sig det minsta om arbetande människor skulle de ha begett sig dit och sagt: "Hörni, det är klimatkrig och vi måste upphöra med fossila bränslen, punkt. Men ni kan få bättre jobb, bättre liv, en bättre ekonomi genom att börja jobba med att förändra industrierna – kanske under er egen kontroll – att övergå till hållbar energi och en konstruktiv utveckling."

Det är vad organisatörer gör. Demokraterna brydde sig inte om det, arbetarklassen är inte deras väljare. Så södra Texas röstade på han som säger: "Jag ska skaffa tillbaka era jobb."

AK: Det pågår en diskussion om det republikanska partiet verkligen och på allvar kan bli arbetarklassens parti i framtiden. Givetvis är vi skeptiska, men det har talats om det.

NC: För det första måste arbetarna ha något att rösta på. Om demokraterna säger: "Vi bryr oss inte om er. Vi är Wall Streets och de rikas parti. Vi har Hollywoodstjärnor på våra möten, och vem bryr sig om er", så kommer de att rösta för killen som säger: "Jag gillar er. Jag uppträder som er. Jag hatar eliten." De kommer att rösta på honom även om han inte gör något för dem, utan i själva verket blåser dem.

Om ni vill titta på republikanerna som påstår sig vara för arbetarklassen, titta på hur de röstar. Se hur de röstade på Trumpadministrationens enda lagstiftande prestation: skattebluffen som gav de mycket rika en enorm massa pengar och hugger arbetarklassen i ryggen.

Hur röstade de på hur CARES-programmet sköttes – så att bidragen går till bankerna, som sedan avgör hur de ska fördelas och ger det till sina rika kunder? Titta på de verkliga lagstiftande åtgärderna. Det är lätt att ställa sig upp och säga: "Jag är för arbetarna." Kanske kommer folk att säga: "Tja, han säger i alla fall att han gillar oss."

Folk röstar bara av ilska, om de alls röstar. Kom ihåg att nästan halva befolkningen inte ens brydde sig. Så om det inte finns något konstruktivt alternativ kommer inte folk att gå med i en rörelse. Men under Sanders' kampanj sa de flesta liberala kommentatorerna: "Hans förslag är väldigt bra. Men de är alldeles för radikala för det amerikanska folket."

Vilka förslag är för radikala? Titta på Sanders' program: det viktigaste var allmän sjukvård. Känner ni till något annat land som inte har allmän sjukvård? En av *Financial Times'* främsta reportrar, Rana Foroohar, skrev en artikel där hon halvt på skämt sa, att om Sanders befann sig i Tyskland skulle han kunna ställa upp med kristdemokraternas, högerpartiets, program. De är givetvis för allmän sjukvård – vem är inte det?

Det andra programmet är gratis högre utbildning. Återigen finns det nästan överallt, och i de mest högpresterande länderna, Finland, Europa, Mexiko, det finns överallt. Är det för radikalt för det amerikanska folket? Jag menar, det är en förolämpning mot det amerikanska folket att det kommer från det vanliga politiska spektrumets vänster. Tja, vänstern – den verkliga vänstern – borde kunna bryta igenom det och säga att Sanders har program som inte skulle ha förvånat [Dwight] Eisenhower särskilt mycket.

Eisenhower var starkt för New Deal. Hans ståndpunkt var, att den som ifrågasätter New Deal inte tillhör det amerikanska politiska systemet. Under de nyliberala åren har saker och ting rört sig så långt åt höger på elitnivå – på maktnivå – att det är svårt att komma ihåg det som var normalt för

inte alls så länge sedan. Vänstern kan nå fram till folk genom att återuppliva arbetarrörelsen, röra sig i riktning mot ett arbetarparti, pressa den liberala delen av det demokratiska partiet i riktning mot måttfullt socialdemokratiska mål – speciellt om saker som klimatet.

Jag bör också nämna frågan om kärnvapen. Det talas inte om den. Det är ett stort hot mot vår existens. Hotet ökar enormt. Ett av Trumps många brott var att montera ner hela systemet för vapenkontroll och ta steg mot att skapa mycket farliga vapensystem – de åtgärderna måste avslutas snabbt, annars får vi stora problem. Vi måste förena vänstern om dessa frågor. Man kan vara oense om andra saker men det finns en del viktiga saker som – bokstavligen – är avgörande för mänsklighetens överlevnad.

NV: Vi är alla överens om att klimatförändringarna är ett existentiellt hot, men det verkar helt enkelt inte som vi kommer att kunna fixa klimatproblemet ordentligt förrän vi på något sätt har gått utöver kapitalismen, till det vi traditionellt kallar socialism. Tror du att det fortfarande är meningsfullt att tänka sig socialismen som en sorts politisk horisont?

NC: Det är användbart, men det finns en del fakta som vi måste komma ihåg. Ett av dem är tidskalan. Vi har ungefär ett decennium på oss för att på ett avgörande sätt ta itu med miljökrisen. Vi kommer inte att störta kapitalismen på ett par decennier. Man kan fortsätta att arbeta för socialismen – men man måste inse att lösningen på klimatkrisen måste komma inom något sorts kontrollerat kapitalistiskt system, inte det nyliberala systemet.

Det finns flera olika sorters kapitalism. Om man återgår till perioden före nyliberalismen – perioden av så kallad kontrollerad kapitalism – har man inom ramarna för en verklig regeringskontroll av den ohämmade kapitalismens destruktiva överdrifter en chans att gå vidare.

Samtidigt ska vi göra precis det du sa, försöka undergräva kapitalismen. Ta kapitalismens grundläggande gissel, som traditionella socialister alltid förstod – nämligen det faktum att man måste ha ett jobb.

Vi anser att ha ett jobb är en underbar sak. Arbetande människor under den tidiga industriella revolutionen betraktade det som motbjudande, ett grundläggande angrepp på väsentliga mänskliga rättigheter och värdighet. Det var en så stark uppfattning att det var en av det republikanska partiets paroller under Lincoln: att lönearbete bara skiljer sig från slaveri genom att vara tillfälligt, tills man kan bli en fri person.

Nå, frihet kan genomföras med hjälp av arbetarkontroll över företagen där arbetarna är en del. Man kan få det med en gång, som i arbetarägda företag, som sprider sig – men man kan också få det i flera steg, som [Elizabeth] Warrens och Sanders förslag om arbetarrepresentation i företagens styrelser.

Arbetarrepresentation är inte särskilt radikalt. Tyskland har det – ett konservativt land – men det är ett steg framåt. Man kan gå vidare därifrån med faktiska direkta aktioner på marknaden – till exempel skapa arbetarägda företag – för att förändra hur det kapitalistiska systemet fungerar.

Om man inför koldioxidskatt så ska man inte göra som de gjorde i Frankrike, vilket ledde till rörelsen Gula västarna. En koldioxidskatt som är utformad att drabba arbetarklassen kommer att leda till ett uppror. Man kan ha en koldioxidskatt där intäkterna återgår till allmänheten på ett progressivt sätt – då gynnar den arbetarklassen. Ja, man betalar lite mer för bensin men får mer

tillbaka.

Samma sak med sjukvården. Man sparar en enorm massa pengar om vi övergår till ett allmänt sjukvårdssystem, men man kommer att betala mer i skatt. Det är testerna för vänstern: skolning, organisering, aktivism. Jag tror att det finns en fantastisk massa möjligheter tillgängliga. Men det räcker inte att veta vad som ska göra – man måste göra det.

AK: Hur ska vi fortsätta att vara optimistiska om att vi med framgång kan kämpa för verkliga förändringar som är till fördel för vanligt folk?

NC: Tja, ett enkelt sätt är att bara titta på vad jag ser här på skärmen: personer som är hängivna kampen för en bättre värld. Och det finns gott om folk som ni.

Jag kan inte göra så mycket längre – jag har blivit för gammal – men jag brukade resa runt till en del av de fattigaste, mest betryckta platserna i världen: Laos, södra Colombia, de kurdiska områden i Turkiet, palestinska flyktingläger, de mest bedrövliga platser som gick att hitta. Massor av människor är optimistiska. De ger inte upp under jämförelsevis sämre förhållanden än våra. Vi har möjligheter som de inte kan drömma om. De ger inte upp och de kämpar.

Man kan resa till ett fattigt samhälle i Colombia, timmar från motorvägen. Det första man ser när man kommer till samhället är en liten kyrkogård med gravar, vita kors för personer som dödades under den senaste paramilitära attacken. Så kommer man in i staden: "Välkommen, kom och ät." Gå till ett möte och de talar om de ska rädda berget intill dem från rovdjursföretagen som ska förstöra deras vattenförsörjning.

Men de kämpar optimistiskt. Och när man ser folk som det överallt – även här – hur kan man då låta bli att dela deras optimism, vi med alla våra privilegier och fördelar?

Lästips: "[Det finns anledning till optimism](#)". Intervju med Chomsky, ur tidskriften *Catalyst*, våren 2019. Om yttersta högerens framväxt i världen, är det fascism? Håller det på att vända i USA?

[Makteliten](#), av C W Mills. Klassisk studie av den amerikanska "makteliten".

[USA är ingen rättsstat](#). Artikel ur den svenskspråkiga finländska tidskriften *Ny Tid*.